

Mint látjuk, a barlang járatai túlnyomórészt függőlegesen haladnak, amint elérjük az eróziós bázist, a terjedelmesebb, vízszintes szakaszának megtalálására számíthatunk. Mivel mindezeknek a részeknek a bejárása veszélyes, szükségessé vált a barlang lezárása. A kutató munkával párvonalasan halad az ismertebb, felső, száraz részek feltárása és a turistaközönség számára való hozzáférhetővé tétele. Eddig csak a földalatti sziklamászáshoz szokott, szikárabb barlangkutatóknak adódott meg a mélybejutás gyönyöre. Arra törekszünk, hogy megfelelő feltárással a barlangot egész terjedelmében mindenki számára hozzáférhetővé tegyük.

BARLANGKUTATÓ EGYESÜLETEK KÖZLEMÉNYEI.

A Magyar Barlangkutató Társulat 1936. október 20-án *Kadic Ottokár* dr. elnöklése alatt választmányi ülést tartott a következő tárgysorozattal.

Főtítkár bejelenti három taguak a Társulattól való kilépését és *Hosvay Lajos* dr. ny. államtitkár, műegyet. tanár elhunytát. Indítványára a Választmány rendes taggá választja: *Kerekes József* egyetemi gyakornokot, *Ávar Ferenc* tanárjelöltet és *Westrinke József* barlanggondnokot.

Elnök indítványára a Választmány elhatározza, hogy november 12-én tartja meg a Magyar Tudományos Akadémia kistermében a rendkívüli, jubiláris közgyűlést. A korábban megállapított tárgysorozat szerint elnök, ügyv. elnök és az egyik titkár előadást tartanak; ugyanezen a közgyűlésen választja meg a Társulat védnökét és három tiszteletbeli tagot.

Főtítkár felolvassa a védnök megválasztására beérkezett indítványt, mely szerint az elnökség a védnöki tisztségre vitéz *Somkuthy József* tüzérségi tábornokot, ny. honvédelmi miniszter Úr Önagyméltóságát ajánlja. A választmány az indítványt egyhangúlag elfogadta.

Főtítkár ezután felolvassa a tiszteletbeli tagok megválasztására vonatkozó indítványt, mely szerint az elnökség erre vitéz *Aggházy Kamil* ezredes igazgatót, *Némethy Károly* dr. kormányfőtanácsos tanácsnok és *Mottl János* műszaki főfelügyelő urakat ajánlja. A Választmány az indítványt egyhangúlag elfogadta.

Elnök javaslatára a Választmány elhatározza, hogy a jubiláris közgyűlésre meghívja az összes minisztériumokat, a székesfővárost és mindazokat az intézményeket és hatóságokat, amelyek a hazai barlangüggyel vonatkozásban állanak.

Főtítkár jelenti, hogy Pest-Pilis—Solt—Kiskun vármegye közgyűlése a Solymári barlang fejlesztésére 100 pengő költséget szavazott meg a Társulattal. A Választmány a jelentést örömmel tudomásul veszi és úgy határoz, hogy az összeg beérkezése után azt a barlang gondozójának, a Budapesti Turista-Egyesület Alpesi Osztályának a nevezett célra átadja.

Főtitkár felolvassa a m. kir. Földtani Intézet értesítését, mely szerint a földművelésügyi Miniszter Úr a hórvölgyi Subalyuknak Mus-sulini, Olaszország miniszterelnökéről történt elnevezést tudomásul vette.

Főtitkár felolvassa a Természetbarátok Turistaegyesülete részéről érkezett átírást, amelyben értesíti a Társulatot, hogy a nemrég feltárt Legény-barlangot lezárni és kezelésbe venni szándékozik. Az egyesület egyszersmind közli, hogy a barlanggal kapcsolatban végzendő mindennemű munkát bejelenti és barlangkutató tevékenységét a Társulat szakfelügyelete alá helyezi. Egyben garanciát vállal arra, hogy a barlangot kizárólag turistai célokra használja fel.

A Választmány a fent körülírt feltételek mellett elvállalja a felügyeletet és felkéri *Schönviszky László* titkár és *Barbie Lajos* pénztárost, lépjenek érintkezésbe a Természetbarátok barlangkutató tagjaival és gyakorolják a felügyeleti feendőket.

Főtitkár jelenti, hogy *Hillebrand Jenő* dr. társelnököt múzeumi igazgatóvá nevezték ki, mire ügyvezető elnök a Választmány nevében üdvözli *Hillebrand* dr.-t.

Főtitkár jelenti, hogy az Internationale Quartärvereinigung (I. N. Q. A.) ez évben Bécsben tartotta közgyűlését s ez alkalommal leleplezték *Bayer József* dr. emléktábláját. *Főtitkár* ez alkalommal a Társulat nevében babérkoszorút helyezett el az elhunyt emlékére.

A Magyar Barlangkutató Társulatnak 1936. november hó 12-én *Cholnoky Jenő* dr. elnöklése alatt a Magyar Tudományos Akadémia kistermében tartott *rendkívüli jubiláris közgyűlésnek* jegyzőkönyvi kivonata.

Elnök felolvassa megnyitó előadását, meleg szavakkal üdvözli az egybegyülteket, a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri vitéz *Aggházy Kamil* ezredes, igazgató és *Czakó István* dr. miniszteri titkár urakat. Az elnöki megnyitó szövege teljes terjedelemben e füzet 50. oldalán jelent meg.

Bogsch László dr. főtitkár közli, hogy a közgyűlésen a következő testületek képviseltették magukat: a m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumot *Szily Kálmán* államtitkár helyett *Czakó István* dr. miniszt. titkár, a m. kir. Honvédelmi Minisztériumot vitéz kisbarnaki *Farkas Ferenc* vk. ezredes, a m. kir. Pénzügyminisztériumot *Eperjessy Sándor* dr. miniszt. osztálytanácsos, a Magyar Tudományos Akadémiát *Kaán Károly* államtitkár, a Magyar Nemzeti Bankot *Scossa Géza* az elnöki osztály h. vezetője, a Magyar Nemzeti Múzeum Ásvány- és Őslénytárát *Zsirny Viktor* dr. igazgató, a Magyarh. Földtani Társulatot *Schréter Zoltán* dr. főgeológus, a m. kir. Meteorológiai és Földmágnesességi Intézetet és Meteorológiai Társaságot *Réthy Antal* dr. igazgató, e. egyetemi tanár, a m. kir. Hadimúzeumot vitéz *Aggházy Kamil* ezredes, igazgató, az Országos Légvédelmi Parancsnokságot *Heinrich János* és *Radó Attila* századosok, a m. kir. Al-

lami Térképészeti Inézetet *Horváth Béla* alezredes, a Polgármesteri Közművelődési Ügyosztályt *Garancsy László* dr. szföv. főjegyző, a Magyar Turista Szövetséget *Vörös Tihamér* kormánytanácsos és *Schönviszky László* székesföv. könyvtártiszt, a Pannonia Turista Egyesület Barlangkutató Szakosztályát *Atzél Frigyes* elnök, a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület Barlangkutató Szakosztályát *Jaskó Sándor* dr. egyet. tanársegéd, *Antos Miklós* és *Kerekes József* egyet. gyakornok, a Budapesti Turista Egyesület Alpesi Osztályát *Jellinek János* elnök és az Egyetemi Természetráji Szövetséget *Hampel György* titkár, *Vecsey György* és *Tasnády Gyula* előadók.

Távolmaradásukat kimentették: *Darányi Kálmán* miniszterelnök, földművelésügyi miniszter, *Esterházy Móric* gróf, volt miniszterelnök, *Fabinyi Tihamér* pénzügyminiszter, *Karafiáth Jenő* dr. ny. miniszter, országgy. képviselő, *Imrédy Béla* dr., a Magyar Nemzeti Bank elnöke, vitéz *Bartha Károly* altábornagy, *Sipőcz Jenő* dr. főpolgármester, *Lenhossék Mihály* dr. egyetemi tanár, *Némethy Károly* dr. kormányfőtanácsos, szföv. tanácsnok, *Győry Tibor* dr. államtitkár, e. egyt. tanár, *Soldos Béla* dr. főispán és *de Pottere Gerard* miniszteri tanácsos.

Elnök üdvözli a megjelent képviselőket, ezután pedig napirendre tűzi a védnök választását. *Főtítkár* felolvassa a védnök megválasztására vonatkozó indítványt, amely a következőképpen hangzik: „A Magyar Barlangkutató Társulat alapszabályinak 4. §-a szerint a Társulat védnököt választhat. A Társulat most élni akar ezzel a jogával. Vitéz *Somkuthy József* tüzérségi tábornok, ny. honvédelmi miniszter Ur Önagyméltósága felismerve a hazai barlangok légvédelmi jelentőségét, mint vezérkari főnök elrendelte a várbeli pincebarlangok feltárását és ezzel a feladattal megbízta a Magyar Barlangkutató Társulatot, mint erre leghivatottabb társadalmi szervet.

Vitéz *Somkuthy József* Önagyméltósága ezzel a magas elhatározásával Társulatunkat olyan kiváló, hazafias, nemzetvédelmi munkalehetőséghez juttatta, a magyar barlangügyet olyan soha nem remélt fellendüléshez vezette, ahogy azt eddig ügyünk egyik pártfogója sem tette. Ezért indítványozzuk: a Választmány mélyszéges hálájának kifejezése jeléül tegyen javaslatot a rendkívüli, jubiláris Közgyűlésnek, hogy vitéz *Somkuthy József* Önagyméltóságát a Társulat legmagasabb tisztség elfogadására kérje fel és védnök-ké válassza. Budapest, 1936. október 10. Hazafias tisztelettel: Dr. *Cholnoky Jenő* elnök, Dr. *Hillbrand Jenő* társelnök, Dr. *Kadic Ottokár* ügyvezető elnök.“

Miután a Választmány 1936. október hó 20-án tartott ülésén a fenti indítványt egyhangúlag elfogadta, elnök felszólítására a Közgyűlés kitörő lelkesedéssel vitéz *Somkuthy József* Önagyméltóságát a Magyar Barlangkutató Társulat védnök-évé választotta.

Elnök ezután napirendre tűzi a tiszteletbeli tagok választását, mire a főtítkár felolvassa az erre vonatkozó indítványt, amely a kö-

vetkezőképpen hangzik: „Tisztelettel indítványozzuk, hogy vitéz *Aggházy Kamil* ezredes, igazgató, *Némethy Károly* dr. kormányfőtanácsos, tanácsnok és *Mottl János* műszaki főfelügyelő Uraknak, az alapszabályok 7. §-a alapján *tiszteleti tagul* való megválasztását a rendkívüli jubiláris közgyűlésnek javasolni méltóztassék.

Vitéz *Aggházy Kamil* ezredes úr, a m. kir. Hadimúzeum igazgatója volt az első, aki a Társulat vezetőit a várbeli pincebarlangokra figyelmeztette, azok kutatását ismételve sürgette s végül azt hivatalosan is kérte. Az ő buzdítására indult meg a nevezett pincék első feltárása. Az igazgató úr azóta is állandóan figyelemmel kíséri barlangkutató munkánkat és mindenben pártfogolja tudományos törekvéseinket.

Némethy Károly dr. kormányfőtanácsos, székesfővárosi tanácsnok úrnak köszönheti részben társulatunk azt, hogy a Székesfőváros a már feltárt szentháromság-uteai barlangszakaszt a Magyar Barlangkutató Társulatnak kezelésére és továbbfejlesztésére átengedte s ezzel Társulatunkat nemesak kiváló munkalehetőséghez, hanem anyagi felsegítéshez is juttatta. A tanácsnok úr, mint a Közművelődési Ügyosztály vezetője állandó pártfogásban részesíti a Társulatot.

Mottl János székesf. műszaki főfelügyelő úr volt az első, aki mint az I. kerületi előljáróság műszaki osztályának vezetője először az előljárósági, majd a többi szomszédos pincebarlangokat feltárta, rendezte, kivilágította s ezzel megindította a pincebarlangok feltáró munkáját. A főfelügyelő úr, mint a Székesfőváros megbízottja értékes tanácsaival állandóan támogatta a folyamatban levő feltáró munkákat. Budapest, 1936. okt. 10. Hazafias tisztelettel Dr. *Cholnoky Jenő* elnök, Dr. *Hillebrand Jenő* társelnök, Dr. *Kadic Ottokár* ügyvezető elnök.

Mivel a Választmány 1936. október hó 20-án tartott ülésén ezt az indítványt is elfogadta, elnök felszólítására a Közgyűlés egyhangúlag vitéz *Aggházy Kamil* ezredes-igazgató, *Némethy Károly* dr. kormányfőtanácsos, tanácsnok és *Mottl János* műszaki főfelügyelő Urakat a Magyar Barlangkutató Társulat *tiszteleti tagjai* sorába választotta.

Elnök ezek után meleg szavakkal fordult az ügyvezető elnökhöz, aki immár 30 év óta lankadatlan kitartással a magyar barlang- és ősembereüggyel foglalkozik. A nevezett két tudmányszaknak Hazánkban való meghonosodása is ő sorban az ő érdeme. Elismerésképpen és a jubiláris közgyűlés emlékére, elnök egy általa megfestett képet nyújt át, mely a Baradlának egyik pompás részletét ábrázolja.

A tárgysorozat ünnepélyes pontjai után *ügyvezető elnök* előadásában beszámol a 30 éves magyar barlangkutatás tudományos eredményeiről. Az előadás szövege e füzet 58. oldalán jelent meg.

Végül *Mottl Mária* dr. titkár ugyanesak élvezetes előadásban beszámolt a Magyar Barlangkutató Társulat 10 éves működéséről. Az előadás szövege e füzet 67 oldalán jelent meg. Ezzel a jubiláris közgyűlés véget ért.

Mottl Mária dr.

A Magyar Barlangkutató Társulat 1936. december hó 15-én *Cholnoky Jenő* dr. elnöklése alatt *választmányi ülést* tartott a következő tárgysorozattal.

Főtitkár jelenti, hogy elhunytak: *Kolba Róbert* kormányfőtanácsos, papirosgyáros (Diósgyőr) és *Rhé Gyula* múzeumi igazgató (Veszprém). Mind a kettő a Társulatnak éveken át rendes tagja volt.

Főtitkár jelenti, hogy választmányi tagságáról lemondott: *Lóczy Lajos* dr. egyetemi tanár, a Földtani Intézet igazgatója. A lemondott *Lóczy* és a korábban kilépett *Dudich* választmányi tagok helyébe a soron levő póttagok: *Baumöhl Vilmos* banktisztviselő és *Borbás Ilona* dr. lépnek a Választmányba.

Főtitkár jelenti, hogy vitéz *Somkuthy József* tüzérségi tábornok, ny. honvédelmi miniszter, a Társulat védnöke, az alapító tagok sorába lépett.

Főtitkár bejelentésére a Választmány a következő jelentkezett rendes tagokat felvette: *Accipiter Ottó* iparos, *Fürlinger Lajos*, *Norvák Károly* magántsztviselő, *Balyi Patay Pál* okleveles gazda, *Radványi István* villanyszerelő és *Szénássy Gyula* iparos.

Főtitkár jelenti, hogy ügyvezető elnök a Földtani Társulatban népszerű előadást tartott „*Budapest székesfőváros barlangjairól.*” Az előadás szövege a Földtani Értesítőben jelent meg; ebből a Társulat 1000 db. különlenyomatot rendelt s ezeket a Vráhegyi és Pálvölgyi barlangban forgalomba hozza.

Főtitkár jelenti végül, hogy *Mesterházy Jenő* dr.: *Mit nézzünk meg* címen a Várhegyi barlangról szép propagandaelőadást tartott a rádióban.

Schönviszky László.

A Magyar Barlangkutató Társulat 1936. december hó 15-én *Cholnoky Jenő* dr. elnöklése alatt szakülést tartott; ezen *Bogsch László* dr. főtitkár felolvasta a távollevő *Mottl Mária* dr. titkár „*Jelentés az I. N. Q. A. kongresszus lefolyásáról.*” Elnök megjegyzi, hogy az egyes kutatók véleménye a jégkorszak számára különböző, ő csak két jégkorszak és egy közbeeső interglaciális periódust tart valószínűnek. Ezt a felfogást a hazai barlangkutatók is igazolják. Az előadás szövege e folyóirat legközelebbi számában fog teljes terjedelmében megjelenni.

Ezután *Lakenbach Gyula*: „*Adatok a mecseki barlangok ismeretéhez*” címen először az Abaliget-i barlang oldalágának kutatásáról

számol be. Ebben 150 m hosszúságig jutottak el; a továbbhaladást a terraszok összeszűkülése akadályozta meg. Az Abaligeti barlangtól 150 m-re K-felé kis időszaki forrást találtak. Kutattak továbbá a kis Paplikában is. A kétágú völgy oldalán kis zombolyt fedeztek fel, amelybe 12 m mélységig jutottak le. A zomboly falán újjhegyszerű benyomatokat észleltek.

A további kutatások a mánfai Kőlyukban történtek és pedig kapcsolatban a két zsidóvölgyi víznyelővel. Ezután egy víznyelő barlang kibontására került a sor, a gyengén lejtő járatban csak 30 m-ig jutottak befelé. A Zsidó-völgyben ezen kívül még négy további víznyelőt bontottak ki, sanjos, eredmény nélkül.

Schönviszky László.

A MAGYAR BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT VÁLASZTMÁNYA.

Védnök: vitéz *Somkuthy József* tüzérségi tábornok, ny. honvédelmi miniszter.

Pártfogók: *Fülöp Józsiás*, szász coburg és gothai herceg, *Esterházy Móric* gróf, v. b. t. t., cs. és kir. kamarás, volt miniszterelnök. *Jankovich Béla* dr. ny. vallás és közoktatásügyi miniszter.

Tiszteleti tagok: vitéz *Aggházy Kamil* ezredes, igazgató, *Bella Lajos* főreálisk. igazgató, *Bock Hermann* gráci műszaki tanácsos, *Breuil Henry* abbé, a párisi őseibertani intézet tanára, *Gálffy Ignác* ny. felsőkereskedelmi iskolai igazgató, *Kaán Károly* ny. földművelésügyi államtitkár, *Kyrle György* dr. bécsi egyetemi tanár, *Mottl János* műszaki főfelügyelő, *Némethy Károly* kormányfőtanácsos, székesf. tanácsnok, *Obermaier Hugó* dr. madridi egyetemi tanár, *Perco András* postumiai barlang-igazgató és *Wiegiers Frigyes* cz. egyetemi tanár, berlini geológus.

Tisztikar: *Elnök:* *Cholnoky Jenő* dr. egyetemi tanár, *Társelnökök:* *Hillebrand Jenő* dr. múzeumi igazgató, egyet. m. tanár és *Sóldos Béla* dr. főispán. *Ügyvezető elnök:* *Kadic Ottokár* dr. cz. egyet. tanár, ny. főgeológus. *Főtítkárok:* *Bogsch László* dr. egyet. tanársegéd. *Títkárok:* *Mottl Mária* dr. paleontológus és *Schönviszky László* székesf. könyvtári főtiszt. *Ellenőr:* *Atzél Frigyes* műszaki tisztviselő. *Pénztáros:* *Barbie Lajos* barlang-gondnok, *Ügyész:* *Keresztes Béla* dr. ügyvéd.

Választmányi tagok: *Baumöhl Vilmos* banktisztviselő, *Borbás Ilona* dr. tanár, *Boros Ádám* dr. egyet. m. tanár, *Endrey Elemér* meteorológus, *Gaal István* dr. múzeumi igazgató, *Gebhardt Antal* dr. kir. járásbíró, egyet. m. tanár, *Herisch József* kereskedő, *Jaskó Sándor* dr. egyet. tanársegéd, *Kafka Péter* főmérnök, *Kessler Hubert* barlang-igazgató, *Kessler Hubertné*, *Klébert J. Elemér* műszerész, *Kolozsváry Gábor* dr. egyet. m. tanár, *Pápa Miklós* székesfőv. tisztviselő, *Scherf Emil* dr. osztálygeológus, *Schréter Zoltán* dr.